

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.02.2016, sp. zn. 6 Tz 3/2016, ECLI:CZ:NS:2016:6.TZ.3.2016.1

Číslo: 35/2016

Právní věta: Soud nemůže rozhodnout o účasti obviněného na amnestii prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 (č. 1/2013 Sb.), pokud fikce ve smyslu § 91 odst. 1, 3 tr. zákoníku, že trest byl vykonán dnem, kdy došlo k podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, sice nenastala před vydáním rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. 1. 2013 (č. 1/2013 Sb.), ale až v době předcházející vydání rozhodnutí soudu o aplikaci rozhodnutí o amnestii. Je tomu tak i tehdy, jestliže uložený nepodmíněný trest odnětí svobody nebyl ke dni vyhlášení amnestie vykonán, a tato podmínka pro použití čl. III odst. 1, 2 rozhodnutí o amnestii byla splněna ke dni rozhodování soudu. Rozhodnutí soudu o tom, že obviněný je účasten amnestie, by v uvedeném případě vedlo ke zhoršení postavení obviněného, neboť podle čl. III odst. 1 rozhodnutí o amnestii zakládá novou zkušební dobu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.02.2016

Spisová značka: 6 Tz 3/2016

Číslo rozhodnutí: 35

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Amnestie, Podmíněné propuštění, Výkon trestu odnětí svobody

Předpisy: čl. III odst. 1 předpisu č. 1/2013Sb.

čl. III odst. 2 předpisu č. 1/2013Sb.

§ 368 tr. ř.

§ 91 odst. 1 tr. zákoníku

§ 91 odst. 3 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona ministra spravedlnosti podané ve prospěch obviněného P. B. proti pravomocnému usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 3. 7. 2013, sp. zn. 3 T 87/2002, podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným pravomocným usnesením byl porušen zákon v ustanoveních § 368 tr. ř. a čl. III odst. 1, 2 amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 v neprospěch obviněného. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil a současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 3 T 87/2002, jenž nabyt téhož dne právní moci, byl obviněný P. B. (dále jen „obviněný“) uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen „tr. zák.“), za který mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let a šesti měsíců.

2. Usnesením Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 10. 11. 2004, sp. zn. 3 T 87/2002, bylo ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1 tr. zák. rozhodnuto tak, že obviněný původně podmíněně odložený trest odnětí svobody vykoná, a to ve věznici s dozorem. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 1. 2005, sp. zn. 7 To 5/2005, byla stížnost obviněného proti zmíněnému usnesení soudu prvního stupně jako nedůvodná zamítnuta.

3. Usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 24. 5. 2007, sp. zn. 42 Pp 126/2007, bylo podle § 61 odst. 1 písm. a) tr. zák. rozhodnuto o podmíněném propuštění obviněného mimo jiné z výkonu trestu odnětí svobody uloženého výše citovanými rozhodnutími, přičemž mu byla stanovena zkušební doba v trvání pěti let. Obviněný byl z výkonu trestu propuštěn dne 28. 5. 2007, kdy citované rozhodnutí nabylo právní moci. Zkušební doba podmíněného propuštění uplynula dne 28. 5. 2012 a lhůta uvedená v ustanovení § 91 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), dne 28. 5. 2013.

4. Usnesením Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 3. 7. 2013, sp. zn. 3 T 87/2002, které nabylo právní moci dne 26. 7. 2013, bylo ve smyslu ustanovení § 368 tr. ř. rozhodnuto, že obviněný je účastem amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 a že se mu podle čl. III odst. 1, 2 této amnestie promíjí zbytek nevykonaného trestu z trestu odnětí svobody v trvání dvou let, uložený mu pravomocným rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 3 T 87/2002, ve spojení s pravomocným usnesením téhož soudu ze dne 10. 11. 2004, sp. zn. 3 T 87/2002, a to s podmínkou, že se nedopustí trestného činu po dobu pěti let.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

5. Proti posledně uvedenému usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku podal ministr spravedlnosti České republiky (dále jen „ministr spravedlnosti“) podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného. Ve svém mimořádném opravném prostředku zaujal názor, že pravomocným usnesením okresního soudu byly porušeny § 368 tr. ř. a čl. III odst. 1, 2 amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013, jejichž obsah zmínil, v neprospěch obviněného. Toto porušení shledává v tom, že Okresní soud ve Frýdku-Místku rozhodl o účasti obviněného na amnestii prezidenta republiky za situace, kdy již vůbec – v důsledku fikce, že obviněný trest odnětí svobody vykonal k datu podmíněného propuštění (tj. ke dni 28. 5. 2007) – takto rozhodovat neměl, přičemž v důsledku vadně vydaného rozhodnutí obviněnému začala nově běžet zkušební doba vyplývající z čl. III odst. 1 amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013, což pro něj mělo za následek zhoršení jeho postavení.

6. Ministr spravedlnosti v petitu stížnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 T 87/202-507, byl porušen zákon v ustanoveních § 368 tr. ř. a čl. III odst. 1, 2 amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 v neprospěch obviněného P. B. a podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil jak napadené usnesení, tak i všechna další rozhodnutí, na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

7. Intervenující státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se s obsahem podané stížnosti pro porušení zákona ztotožnil a navrhl, aby Nejvyšší soud rozhodl způsobem v ní uvedeným. Stejný návrh

učinil i obhájce obviněného a sám obviněný.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

8. Nejvyšší soud ve veřejném zasedání přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen.

9. S ministrem spravedlnosti je třeba souhlasit v jeho vývodech, které ve svém mimořádném opravném prostředku učinil s přihlédnutím k jím citovaným ustanovením právních předpisů a skutkovým zjištěním plynoucím se spisů, které přiložil.

10. Nespornou skutečností je to, že poté, co byl obviněný podmíněně propuštěn na podkladě usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 24. 5. 2007 z výkonu trestu odnětí svobody, nebylo uvedeným soudem rozhodnuto o případném neosvědčení. Skutečnosti odpovídající je jak tvrzení ministra spravedlnosti, že pětiletá zkušební doba uvedeným soudem stanovená uplynula dne 28. 5. 2012, tak tvrzení, že soud nerozhodl v jednoroční lhůtě upravené ustanovením § 91 odst. 3 tr. zákoníku. V důsledku toho nastala fikce, že obviněný trest odnětí svobody, uložený mu na základě rozhodnutí Okresního soudu ve Frýdku-Místku, vykonal ke dni 28. 5. 2007.

11. Tento právní závěr plyne z ustanovení § 91 tr. zákoníku, které je třeba v posuzovaném případě na řešenou situaci aplikovat, a podle něhož:

[odst. 1] Jestliže podmíněně propuštěný vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne, a to popřípadě již během zkušební doby, že zbytek trestu vykoná.

[odst. 2] Vyslovil-li soud, že se podmíněně propuštěný osvědčil, má se za to, že trest byl vykonán dnem, kdy byl podmíněně propuštěn.

[odst. 3] U podmíněně propuštěného se má za to, že trest byl vykonán dnem, kdy došlo k podmíněnému propuštění také tehdy, neučinil-li soud bez jeho viny do roka od uplynutí zkušební doby rozhodnutí podle odstavce 1.

12. Ministrem spravedlnosti zmiňovaná fikce, která stran výkonu trestu odnětí svobody u obviněného podle § 91 odst. 3 tr. zákoníku nastala dnem 28. 5. 2013, nebyla vzata v úvahu Okresním soudem ve Frýdku-Místku při vydání jeho rozhodnutí o účasti obviněného na amnestii prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013. Když uvedený soud svým usnesením dne 3. 7. 2013 rozhodoval, činil tak za situace uplynutí jak zkušební doby stanovené usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 24. 5. 2007, sp. zn. 42 Pp 126/2007, tak zejména jednoroční lhůty stanovené § 91 odst. 3 tr. zákoníku pro rozhodování soudu podle § 91 odst. 1 tr. zákoníku. V jejím důsledku došlo k fikci výkonu trestu obviněným sice ne před datem vydání amnestijního rozhodnutí prezidentem republiky, avšak již v době předcházející vydání rozhodnutí okresním soudem o aplikaci amnestie v případě obviněného.

13. Pokud by okresní soud zmiňované skutečnosti uvážil, nemohl by dospět k závěru, že je třeba ve věci obviněného aplikovat ustanovení § 368 tr. ř. s vazbou na čl. III odst. 1, 2 amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013.

14. Podle § 368 tr. ř. rozhodnutí o tom, zda a do jaké míry je osoba, jíž byl pravomocně uložen trest, účastna amnestie, učiní soud, který rozhodl v prvním stupni. Odpykává-li si taková osoba v době rozhodování trest odnětí svobody, učiní rozhodnutí soud, v jehož obvodu se trest vykonává. Proti

tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

15. Podle čl. III odst. 1 amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 se promíjí s podmínkou, že se osoba, které byl trest prominut, nedopustí trestného činu v době odpovídající lhůtě pro zahlazení odsouzení, nepodmíněné tresty odnětí svobody uvedené v odstavci 2 a 3 tohoto článku.

16. Podle čl. III odst. 2 amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 se promíjí nevykonané tresty odnětí svobody nebo jejich zbytky, pokud byly tyto tresty pravomocně uloženy před 1. 1. 2013, pokud byl uložen trest nepřevyšující 24 měsíců a zároveň nebyl trest uložen

a) za zločin, při němž byla způsobena smrt nebo těžká újma na zdraví, nebo

b) za zločin na životu a zdraví, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, anebo proti rodině a dětem, nebo

c) osobě, která kromě trestné činnosti, o níž se rozhoduje podle tohoto článku, byla v posledních pěti letech před 1. 1. 2013 odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nebo která byla v posledních pěti letech před 1. 1. 2013 propuštěna z výkonu trestu, pokud se na ni nehledí, jako by odsouzena nebyla.

17. Z citovaných ustanovení je zřejmé, že amnestijní rozhodnutí mělo být soudy aplikováno (čl. III odst. 2) ve vztahu k nevykonaným trestům odnětí svobody či jejich zbytkům, což nebyl v době rozhodování Okresního soudu ve Frýdku-Místku dne 3. 7. 2013 případ obviněného. Ten již měl trest odnětí svobody (v důsledku fikce) zcela vykonán.

18. Pokud za daného stavu uvedený okresní soud rozhodl o účasti obviněného na amnestii prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013, rozhodl v jeho neprospěch a svým rozhodnutím porušil jak § 368 tr. ř., tak čl. III odst. 1, 2 citovaného amnestijního rozhodnutí. Svým rozhodnutím pro obviněného založil novou zkušební dobu vyplývající z čl. III odst. 1 amnestijního rozhodnutí, jejíž existence měla v konečném důsledku za následek částečný výkon trestu odnětí svobody obviněným, který nebyl důvodný (nařízení výkonu zbytku trestu Okresním soudem ve Frýdku-Místku ze dne 28. 5. 2014 v důsledku sdělení prezidenta republiky ze dne 19. 5. 2014, že obviněný podmínku uvedenou v čl. III odst. 1 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii porušil).

19. Protože Nejvyšší soud po provedení důkazů ve veřejném zasedání shledal, že stížnost ministra spravedlnosti je zcela důvodná, rozhodl podle § 268 odst. 2 tr. ř. a § 269 odst. 2 tr. ř. tak, že pravomocným usnesením Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 T 87/2002-507, byl porušen zákon v ustanoveních § 368 tr. ř. a čl. III odst. 1, 2 amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 v neprospěch obviněného P. B. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. proto zrušil jak napadené usnesení, tak i všechna další rozhodnutí, na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

20. Zrušením napadeného rozhodnutí a rozhodnutí na ně obsahově navazujících došlo k nápravě závadového právního stavu. Za této situace nebylo důvodu postupovat podle § 270 odst. 1 tr. ř., podle něhož Nejvyšší soud přikáže, zpravidla orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, (jen) je-li nutno učinit ve věci rozhodnutí nové.